

DRECHTSTEDEN: GRENS- ONTKENNEND WERKEN AAN HET DRIERIVIERENPUNT

Op het Drierivierenpunt komen de Beneden-Merwede, de Oude Maas en de Noord samen. Het is het drukst bevaren rivierenkruispunt van Europa. Aan het Drierivierenpunt liggen ook drie gemeenten: Dordrecht, Papendrecht en Zwijndrecht. De afzonderlijke stadsplattegronden van deze gemeente houden op bij het water; de overkant van het water is niet in beeld gebracht. Zo kijkt iedere gemeente letterlijk niet veel verder dan haar eigen gemeentegrens en lijkt het water eerder te begrenzen dan te verbinden. Nicole op de Laak, afdelingshoofd Ruimtelijke Ontwikkeling van de gemeente Papendrecht en voorzitter Netwerk Fysiek van de regio Drechtsteden: 'Het Drierivierenpunt is een unieke plek en er ligt nu een gezamenlijk plan om het gebied verder te ontwikkelen en locaties met elkaar te verbinden. Nu is het de kunst om van daaruit verder stappen te zetten.'

'De ligging aan het Drierivierenpunt maakt de Drechtsteden echt bijzonder, zegt Op de Laak. 'Het gebied heeft veel kwaliteiten: de aanwezigheid van het water, de nabijheid van cultuurhistorisch erfgoed als Kinderdijk en de ligging aan nationaal park de Biesbosch. Andere kwaliteiten zijn de historische binnenstad van Dordrecht, de andere kernen met ieder hun eigen woon- en leef kwaliteit, de aanwezigheid van maritieme industrie en een goed ov-watersysteem. Er zijn veel mogelijkheden om de oevers van het Drierivierpunt te versterken voor wonen, werken en recreëren. Die potentie wordt nog niet altijd benut. Daar zijn verschillende redenen voor. Zo is er in veel gebieden

sprake van bodemvervuiling, zit er zware industrie en zijn er afspraken met partijen die ontwikkelrecht hebben. Dat maakt de ontwikkeling van projecten aan de oevers vaak complex. Er zijn ook prachtige voorbeelden waar wel iets bijzonders tot stand is gekomen. Een voorbeeld is het voormalig waterleidingterrein in Dordrecht waar met de komst van ‘Villa Augustus’ een unieke parel voor het Drierivierenpunt is ontstaan. Het Energiehuis en de bioscoop zijn daar later bijgekomen. Met de realisatie van deze functies is de verblijfskwaliteit van de oevers op de genoemde plekken flink verhoogd.’

Het Atelier Drechtsteden had als doel om tot een gezamenlijke visie voor de aanpak van het hele gebied te komen. Deelnemers werden uitgedaagd om grens-ontkennend over de toekomst van het gebied na te denken. Op de Laak: ‘Dat is ook gelukt. Ook zijn bestaande initiatieven en ideeën in de regio in kaart gebracht waarop voortgebouwd kan worden om de visie waar te maken: de zogenaamde ‘visitekaartjes’. Er zijn er 80 geïnventariseerd. In de regio is dus volop energie aanwezig.’

IS HET GELUKT OM DE VOLGENDE STAPPEN TE ZETTEN?

Op de Laak: ‘Nog niet helemaal. Dat heeft, denk ik, verschillende oorzaken. De resultaten van het Atelier werden gekoppeld aan andere visies en zijn gezamenlijk aan het bestuur voorgelegd. Het verwerken daarvan kost tijd. Om de grens-ontkennende adviezen

Drierivierenpunt vanuit Papendrecht met zicht op Dordrecht

behopbaar te maken, bestaat ook de neiging om deze weer op te knippen. Dat is begrijpelijk, maar heeft ook een risico. Als de opgave te vroeg wordt opgeknipt, gaat dat ten koste van de samenhang. Het is belangrijk om nog een stap te zetten in het uitwerken van een overkoepelende visie gericht op alle oeverlocaties en overeenstemming te krijgen over een samenhangend programma. Het profiel van een afzonderlijke locatie wordt vooral bepaald door de bijzondere kwaliteiten en omgevingskenmerken van die specifieke plek. Juist door de plekken in samenhang te bezien, kunnen we zorgen voor een afwisselend pallet aan water- en oeverbelevingen. Vervolgens kan elke gemeente met de resultaten aan de slag om zo een bijdrage aan het grotere geheel te leveren.'

WAT ZIJN VOORWAARDEN OM VERDER TE KOMEN MET HET BENUTTEN VAN DE OEVERS LANGS HET DRIERIVIERENPUNT?

Op de Laak: 'Ik denk dat placemaking en een aanpak van onderop kunnen helpen om de plekken op de oeverlocaties afzonderlijk of in onderlinge samenhang op de kaart zetten. Daarbij moet je zo veel mogelijk aanhaken op het unieke van de locaties. Dat is de reden waarom mensen er willen zijn, wonen of creëren. Een voorbeeld van placemaking is RiverArt. Door middel van kunst worden de oevers tussen Rotterdam en de Drechtsteden met elkaar verbonden. Plekken met bijzondere kunstwerken wisselen elkaar af en geven zowel betekenis aan afzonderlijke locaties als aan het geheel.

Er kan ook beter bij de bestaande initiatieven worden aangehaakt, de 80 visitekaartjes. Zoals de waterbushaltes: publieke ruimten die aantrekkelijk gemaakt kunnen worden om een tijdje te verblijven. Of de oeverlocatie Alblasserdam die zowel de entree is voor Kinderdijk als voor de Drechtsteden.

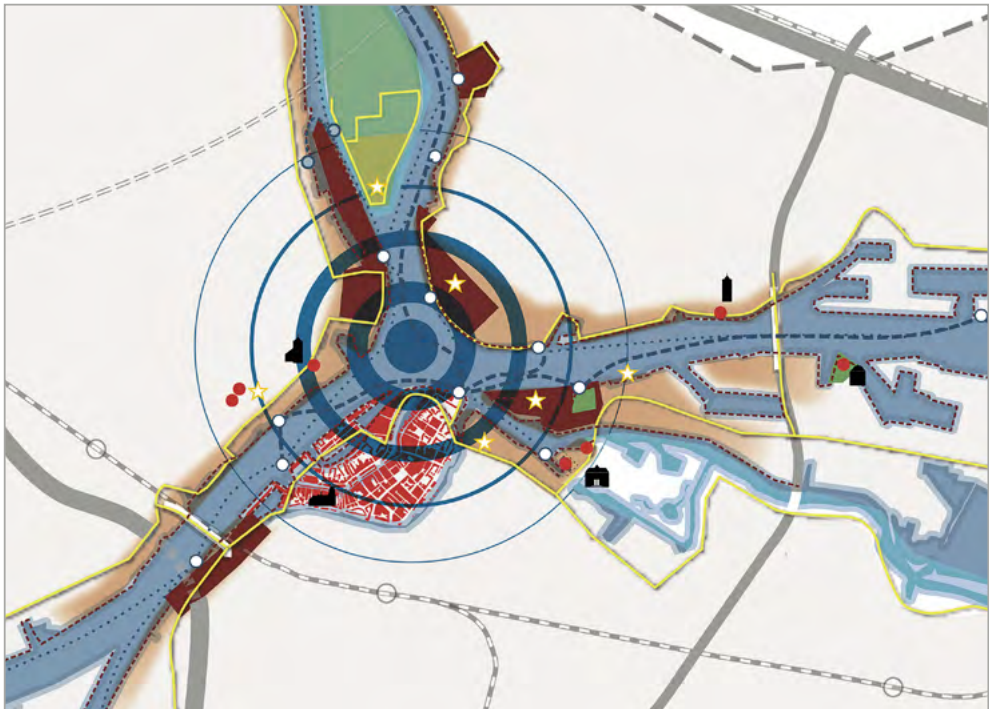
Je kunt ook tijdelijke functies, zoals een festival, naar plekken toetrekken waardoor de plek meer waarde krijgt. Ook kun je de oevers beter toegankelijk maken zodat mensen er gaan lopen en fietsen. Door het versterken van de groenstructuren kan je het gebied bovendien aantrekkelijker maken.

Wat is de reden voor het oprichten van het Atelier Drechtsteden?

In opdracht van de Drechtsteden schreef de heer G.J. Jansen in 2015 een rapport over de toekomst van de Drechtsteden: 'Zichtbaar Samen Maritiem'. Jansen stelde dat er in de Drechtstedenregio veel onbenut potentieel is en de regio achterblijft op het gebied van de woon- en leefkwaliteit en het benutten van economisch kansen. Volgens Jansen moesten gemeenten en betrokken partijen 'grens-ontkennend' naar het gebied gaan kijken en de zichtbaarheid van het gebied vergroten. Om dat in de praktijk te brengen, kwamen ambtenaren van de zeven Drechtstedengemeenten in 2016 samen in het 'Atelier Drechtsteden'. Onder leiding van ateliermeester Jeroen Laven van Stipo is onderzoek gedaan naar kansen om de sociaaleconomische positie van de Drechtsteden als maritieme topregio te versterken. De zeven gemeenten zijn: Alblasserdam, Dordrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht, Zwijndrecht en de binnenkort tot de Drechtsteden toetredende gemeente Hardinxveld-Giessendam.

Eindconferentie Atelier Drechtsteden

Drierivierenpunt brengt Drechtsteden samen

Vereniging Deltametropool voert een studie uit naar het landschap als vestigingsvoorwaarde. In navolging van het Atelier is de regio Drechtsteden hierin een van de pilots. Er bestaan ook technieken om door middel van groenvoorzieningen de bodem te saneren: een mogelijke oplossing voor de bodemvervuiling op (oever)locaties. Het vinden van een momentum en van cofinanciering door andere partijen zijn daarbij belangrijke voorwaarden voor de uitvoering van plannen.'

Jantine Prins, strategisch adviseur van de gemeente Papendrecht: 'Als je het over de hoofdogaven eens bent, kun je veel bottom-up doen. Die hoofdogave zou daarbij wel een toets moeten zijn. Om elkaar scherp te houden, kun je iets afspreken over kwaliteitsborging: 'We zouden toch voor het beste gaan, en niet voor het snelste?' Je kunt ook aanhaken bij de stadsmakers-beweging: mensen die creatieve ideeën hebben over het gebied en het gebied versterken of een gebied op de kaart kunnen zetten. Het is nu zoeken naar een mix van strategische én uitvoeringskracht om de veelbelovende stappen ook echt te gaan maken.'

DO'S:

- Blijf het totaalplaatje voor ogen houden (integrale blik) en doe het samen, ook met partijen van buiten de overheid.
- Geef vrijheid om te werken en probeer niet te veel regels op te werpen. Geef daarbij vertrouwen aan medewerkers, marktpartijen en andere externe partijen en laat ze niet elke stap verantwoorden.
- Kijk goed naar competenties van mensen: welke mensen heb je nodig? Betrek uitvoerders en mensen die kunnen doorpakken ook bij het maken van plannen.

DON'TS:

- Op je eigen eilandje blijven: zowel wat betreft fysieke plekken als het vakgebied.
- Geen concreet vervolgplan hebben. Het betrekken van partijen is niet vrijblijvend. Zij worden enthousiast en willen met elkaar aan de slag om de plannen te realiseren. Die betrokkenheid moet je serieus nemen.